

INFORMAČNÍ ZPRÁVODAJ

pro pozorovatele proměnných hvězd

Pro potřebu pozorovatelů proměnných hvězd vydává nepravidelně Hvězdárna a planetárium Mikuláše Koperníka v Brně. Sestavuje a řídí RNDr. Zdeněk Mikulášek, CSc.. Toto číslo obdrželi všichni pozorovatelé, kteří na HaP MK zaslali v roce 1986 alespoň jedno pozorování.

Rok 1987

Číslo: 26

Vážení pozorovatelé,

ho
vstupujeme do nového roku 1987, do něhož vám přeji mnoho úspěchů, zdraví a spoustu úspěšně ulovených minim zákrytových dvojhvězd.

Minulý rok 1986 byl pozorovatelsky opět silně nadprůměrný. K dnešnímu dni, t. j. k 13. lednu 1987 jsme obdrželi celkem 757 pozorovacích řad, z nichž většina bude publikovatelná. Vzhledem k tomu, že bychom chtěli loňské výsledky zveřejnit co nejdříve, stanovujeme uzávěrku pozorování za rok 1986 na

28. února 1987 ! ! !

Pozorovací řady, které na HaP MK dojdou po tomto termínu nebudou již zahrnuty do zpracování pozorovacího materiálu z loňského roku. Do tohoto termínu též zašlete i texty samostatných příspěvků, které byste chtěli uveřejnit v příštím čísle Prací HaP MK v Brně.

Práce Hvězdárny a planetária Mikuláše Koperníka v Brně č. 27

Koncem roku 1986 vyšly Práce HaP MK v Brně č. 27 s názvem: „Pozorování zákrytových dvojhvězd 1984-1985“. Obsahují celkem 1240 okamžiků minim 179 zákrytových dvojhvězd stanovených na základě vizuálních a fotografických pozorování uskutečněných převážně v letech 1984 a 1985. Na získání tohoto rozsáhlého pozorovacího materiálu se podílelo celkem 101 pozorovatelů. Práce byly zaslány všem pozorovatelům, kteří přispěli alespoň třemi pozorováními.

Třebaže se přípravě Prací věnovala značná pozornost, vplou-
dilo se do nich i několik chyb. Sestavitelé se za ně postíženým omlouvají a slibují, že je opraví v budoucím čísle Prací. Víme o nich annení potřeba je již reklamovat. Jde např. o chybné datum u jedné z řad P. Hájka (TT Aur), u dvou řad P. Troubila a jedné řady Šilhánovy (U Peg). Dále chybí časový údaj u jedné z řad D. Hanžla (U Peg) a chybné jsou letopočty u skládaných řad OS Ori a MH Peg. Krom toho bylo několik řad omylem vypuštěno. Ty budou publikovány příště. Jasně je to např. u řady CU And J. Borovičky, ostatní případy jsou již spornější (většina vypuštěných řad si to ovšem zasloužila).

V této souvislosti informujeme pozorovatele, že další číslo Prací bude obsahovat opravy ke všem dosud vyšlým číslům Prací týkajících se proměnných hvězd. Zatím víme asi o 10 hrubých chybách, což konečně za 25 let není nijak mnoho. Uvítáme informace o dalších chybách, pokud jste na nějaké přišli. Informace tohoto druhu zašlete

na adresu HaP MK a to do termínu uzávěrky připravovaných prací, samozřejmě pak i kdykoli poté.

Schůzka vedoucích programu sledování zákrytových dvojhvězd

Koná se 7. a 8. února 1987 v sále HaP MK v Brně. Potenciální účastníci obdrží pozvánku.

Pro úplnost ještě připomínáme, že celonárodní seminář o výzkumu proměnných hvězd se odehraje 4. a 5. dubna 1987, tradičně již v Brně. Organizátoři tohoto setkání amatérských a profesionálních proměnářů uvítají každý váš návrh týkající se uspořádání a odborné náplně semináře. Návrhy laskavě adresujte přímo Z. M..

Ždánicko-vyškovaké praktikum se uskuteční v termínu od 17.7. do 1.8. 1987. Přihlášky na akci včas obdržíte. Dále upozorňujeme další zácvikovou akci - poněkud všestrannějšího charakteru - pozorovací praktikum, které pořádá brněnská hvězdárna ve spolupráci se Slovenským ústrediem amatérskej astronomie v Hurbanovci. Akce se koná ve dnech 17. až 30. srpna t.r. ve Slovenském ráji na Čingovci. Pozorovací praktikum je určeno úplným začátečníkům ve věku od 14 do 16 let. Vzhledem k tomu, že se zde budou pozorovat též proměnné hvězdy, bylo by dobré, kdyby se této akci zúčastnilo i několik zkušených pozorovatelů schopných vést výcvik. Zájemci o tuto akci (jak frekventanti, tak i instruktoři), nechtě se přihlásí přímo u hlavního organizátora - RNDr. Jana Hollana (HaP MK v Brně).

Kontakty se skupinou pozorovatelů v NDR

Ve dnech 1.-2. listopadu 1986 jsem se zúčastnil na pozvání pana Busche oslav 30. výročí založení hvězdárny v Harthě, jejímž ředitelem od začátku je. Vlastní slavnostní shromáždění bylo bohatě navštívenou společenskou událostí a svátkem p. Busche, jemuž každý z řečníků na závěr svého proslovu blahopřál. Totéž jsem jménem čs. smatérů učinil i já.

Při této příležitosti se konaly v Harthě dvě další akce, které měly přímý vztah k pozorování proměnných hvězd. V sobotu dopoledne se sešlo vedení AKV (pracovní skupina proměnné hvězdy). Je to asi 6 lidí, krom p. Busche sami amatéři. Hlavní bod programu byla zpráva p. Busche o návštěvě v Brně v době proměnářského semináře v loňském roce. Zejména byla oceňována podpora, kterou naše činnost má, protože v NDR např. ani členové AKV vedení nedostávají na schůzku vedení nějakou destovnickou výdaj.

V neděli dopoledne proběhl za účasti více než 30 amatérů a poloprofesionálů seminář o možnostech amatérů v oblasti fotoelektrické fotometrie. Naši přátelé v NDR jsou v tomto směru dál než my. Přímou na místě bylo k vidění asi pět fotometrů a jejich částí. Jednání o spolupráci přineslo už konkrétní plody v případě hvězd 450 Her, jejíž záležitost v Harthě detailně objasnil p. Berthold a hvězdy V 822 Cyg, pro níž p. Busch našel prokazatelné minimum poblíž (O-C) = 0 na sonnebergských deskách. Pro budoucnost se počítá s účastí dalších členů AKV na našem proměnářském semináři, eventuálně na praktiku. Obrátcem přišlo z německé strany pozvání ke dvěma týdenním pobytům v NDR.

a) Týdenní pobyt na hvězdárně v Sonnebergu. Náplní činnosti bylo fotografování oblohy, hledání informací v lístkovém katalogu hvězdárny a práce s deskami tamní přehlídky oblohy. Program

musí být předem připraven a řeč o něm bude na echůzce vedení programu. Zčásti je však možno vyjít vstříc přáním přímých účastníků. Pozvání platí pro dva zájemce, kteří pobyt absolvují společně v dosud nespecifikovaném termínu v září 1987 (v létě není v Sonnebergu možnost ubytování).

b) Týdení pobyt, také pro dva zájemce, přímo u ing. Böhmeho v Nesse. Termín (v r. 1987) bude stanoven po dohodě zájemců a hostitelem. Vhodné o vážné zájemce o fotoelektrickou fotometrii.

Zájemci o některou z těchto cest se mohou hlásit písemně u Jindřicha Šilhána, Městečko 204, 696 32 Zdánice a to do února 1987. Upozorňujeme, že tyto pobyt může pouze zprostředkovat, poskytnout finanční podporu však nsmůžeme. Obě místa jsou však poměrně blízko našich hranic, takže cestovní náklady nebudou velké. Vítejte je alespoň pasivní znalost našich.

Jindřich Šilhán

Proměnářské informace

Péčí ždánické hvězdárny začaly vycházet „Proměnářské informace“ umožňující rychlý kontakt se zvláště aktivními pozorovateli zákrytových dvojhvězd. Jsou zde zveřejňovány informace o hvězdách s velkými (O-C), vytváření mapek apod. Již vyšla čtyři čísla tohoto věstníku.

S lítostí oznamujeme, že pozorovací řada č. 6067 týkající se hvězdy U CrB je poslední pozorovací řadou dlouholetého trebičského pozorovatele Vladimíra Bulanta. Dne 19. 9. 1986 Vladimír Bulant tragicky zemřel. Čest jeho památce!

Další informace

Všem pozorovatelům vzkazujeme, že výpůjčky z HaP MK je nutno vracet. Konkrétně se to týká zejména III. dílu Krakowskie Obserwacje Gwiazd Zmiennych 1920-1950 (začínající souhvězdím Lynx).

Dále upozorňujeme, že v roce 1988 vyjde zajímavá kniha s astronomickou tematikou „Sto astronomických omylů uvedených na pravou míru“ sepsaná trojicí Zdenků: Mikuláška, Pokorného a Horského. Tuto knihu si nemůžete opatřit jinak, než že se přihlásíte do členské knihovny nakladatelství Svoboda, neboť tato kniha bude knižní premií za rok 1988. Vaší povinností je odebrat nejméně čtyři svazky této knihovny a pak premií obdržíte zdarma. Uzávěrka je v únoru 1987, přihlášku do knihovny získáte u svého knihkupce. Neváhejte, doufám, že nebudete litovat.

v Brně, 13. 1. 1987
Zd. Mikulášek
č.j. 87/64